

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članke vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom za leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina na Nemčije 5 K, za druge izvenavstrijske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se šepožiha do odpovedi. — Udje „Kato. Slovenskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Korodška cesta šte. 5. — Rokopini se ne vračajo. — Upravništvo: Korodška cesta šte. 5, vnaprejena zračnina, imeraba je reklamacije. — Za izmerate se plačuje od enostopne potitvirite za enkrat 25 v., za dvakrat 25 v., za trikrat 25 v. Za ročnitate eglaze primaree popust. Inerati se sprejemajo do torza opoldas. — Ne zapre reklamacije so pošiljane prosta.

Današnja številka obsega 8 strani

Nemci jokajo.

Cesarske puške pokajo.
Se turške gospe jokajo.
Cesarski bombe mečejo.
Se Turki z grada vlečejo.
Nar. pesem

Slovenci napredujejo in Nemci jokajo. Stajerski in koroški listi se zadnji čas sila veliko zanimajo za dogodke na Slovenskem in nič jim ni prav, da dajejo Slovenci vedno nanovo znamenja, da se živimo. V Istri izginja italijansčina in ne bo dolgo, da bodo v Istri Slovenci zavzeli prvo in vladujoče mesto. Trst je že na pol slovenski in napredovanju slovenskega življa v tem mestu se ni konec. Gorico bi bili letos pri občinskih volitvah vzeli Slovenci, ako bi jim Nemci ne bili priskočili na pomoč. na Kranjskem je Nemcem popolnoma odklenalo, odkar vlada tamkaj Slov. Ljudska stranka, na Stajerskem pridno odbijamo vse nemške napade in — čemur se Nemci najbolj čudijo — tudi koroški Slovenci se nočejo dati pokopati, ampak so se začeli boriti z vsem: silami za življenje.

Nemci jokajo, ker vidijo, da jim Slovenci zelo otežkočujemo zgradbo nemškega mostu do Adrije. Njihove sanje, da bi naj vladal čez zemljo od Severnega morja do Adrije oholi protestantski Prus, se jim razbifinjajo. Vsak nemški fantalin je nosil s samozavestjo Bismarka na svoji verižici, trojasega Bismarka, ustvaritelja zedinjene Nemčije, pri katerem je manjkala samo Avstrija. Ob vsaki priložnosti so Nemci popevali znano „Wacht am Rhein“. Frankfurtarske zastave, znamenja skupnosti vseh Nemcev, se razobešajo z nemških hiš ob vsaki priliki in nepriliki. Vse polno protestantskih pastirjev je iz Prusije privrelo k nam, ki so najboljši širitelji vsenemske misli. Na milijone pruskega denarja je že poteklo v blagajne nemških obrambnih društev... vse za to, da se Slovani, osobito pa mi Slovenci, kot stražarji ob potu do Adrije, povemčimo, in da se tudi avstrijsko nemštvo dočela sprilozni z mislijo združenja Avstrije in Nemčije proti protestantskim pruskim kraljem.

Več kot 50 let že Nemci tako sanjajo, delajo in se borijo. Slovenci smo veliko trpeli in še veliko trpimo, toda omagali se nismo, odbijamo napade in gradimo nišo svoje narodne zgradbe. A Nemci izgubljajo pogum, vstrajnost jim pojeva. To duševno razpoloženje se jasno zrcali zadnji čas v nemškem časopisu. Nemci priznavajo, da ves njihov boj in napor ni rodil zaželjenega sadu, da Slovenci nečemo izginiti, ampak dajemo vedno nova znamenja krepke življenske moči. In tožijo čez se, da ni med Nemci pravega navdušenja za boj proti nam južnim Slovanom, zmerjajo vlado, da baje podpira Slovence ter grdijo naš narod na najbolj smešen način, ki si ga je sploh mogoče izmisliti, namreč da Slovenci škilimo čez mejo. Kam neki? Menda v Italijo, kajti če škilimo na sever, je tam avstrijsko-ogrsko ozemlje, če škilimo proti vzhodu, je tam isto ozemlje, proti jugu je voda, in tako nam Slovanem ostane res edino-le, da škilimo — v Italijo! V svoji zagrizenosti postajajo naši nasprotniki bedasti in smešni!

Slovenci, vstrajajmo! Sedaj, ko spoznavajo Nemci neuspehe svojega doseganja dela, bodo začeli od časa do časa besneti. Hujši kot kdaj poprej bodo njihovi napadi. Toda ne dajmo se zmotiti! To bodo pojavi ugašajočih moči. Mi stojimo trdno, se branimo odločno ter bomo kmalu korakali čez razvaline nemških napadalnih postojank do svoje svetle in neskaljene bodočnosti.

„Stajerc“ kot lurški romar.

„Stajerc“ je še vedno na romanju v Lurd. Tudi v številki z dne 12. aprila nadaljuje svojo romarsko pot. Pa nikdar ne bo prišel na cilj, ker ne hodi po pravi poti. Nismo mi tega krivi, ki smo mu razsvetlili edino pravo stezo, ki pelje v Lurd, namreč pot iskrene vere in globokega Marijinega češčenja. Ptujski nemškutarski list pa v svoji neverji to pot trdovratno odklanja. Ker hodi po krivi poti, je tudi njegova hoja popolnoma nekrščanska. Njegove poti ne spremlja milo in lepo uglajeno petje slovenskega romarja, temveč surova zabavljica, kletev in psovka, izrečena v trdi, neolikani, spakedrani slovenščini, kateri se pozna, da jo je narekovalo nemško mišljenje.

Zanimivost „Stajercovega“ romanja je ta, da se je vendar začel sramovati „Vodiške svete Johance“ kot svoje sopotovalke. V zadnji številki se huduje nad nami, zakaj mu vedno predbacivamo „sveto Johance“, ko pa „v predzadnji izdaji ni niti besede več o kranjski sleparski sveti Johanci omenil“. „Stajerc“ je torej „sveto Johance“ vrgel v svoje umazane in smrdeče papirnatne enokolnice ter ne mara več za „kri Svica-jočo sveto“ sopotovalko. Ko bi bilo v nas le kofičkaj bahavosti, bi to zabeležili kot svoj uspeh.

Kot svoja sopotovalca pa označuje „Stajerc“ ljubljanski „Dan“ in graški „Tagblatt“ ter nas z ogorčenostjo opominja, naj se vendar tudi lotimo teh dveh listov, njega pa naj pustimo pri miru. „Stajerc“ želi po ljubem miru ne moremo ustreči iz enostavnega vzroka, ker moramo pričeti tistega sovražnika, k' nam je najbližji. „Dan“ je kranjska prismođa, „Stajerc“ je stajerska prismođa, in ker nam je Stajerska vendar bližja nego Kranjska, nam naj oprositi „Stajerc“, da se homo, čeprav z nevoljo, še dalje pečati z njegovimi prismođajami. Kar pa se dočela graškega „Tagblatta“, ki je pa Slovanem znan pod pač malo čestim, pa zelo veliko značilnim imenom „Schuldenblatt“, se ni treba še posebej ž njim pečati, ker itak zajema „Stajerc“ svojo protilurško klobasarijo iz njega in drugih protestantskih listov.

Docela protestantski in katoliški veri sovražen je duh, ki prevzema „Stajerca“. Njegov učitelj je svobodomiseln protestant dr. Aigner, ki je kot tajnik nemškega bogotajnega društva plačan za svoje protilurške agitacije, s katerimi pa pikler ni imel sreče. Nedavno je imel po nekaterih avstrijskih mestih proti Lurdu predavanja, ki pa niso zanj prinesla nobenega uspeha, temveč so zagovornikom Lurda dala priliko, pobiti vse Aignerjeva zanikanja in popolnoma kriva razlaganja. Celotno poražen se je Aigner vrnil v Nemčijo, od koder pa še vedno dopisuje v avstrijske protestantske liste, kakor n. pr. v graški „Tagblatt“ dne 28. marca. Njegova velika protestantska modrost, ki jo je „Stajerc“ iz „Tagblatta“ prestavil „dohesedno“, pa v grozovito „slovensko besedo“, se osredotočuje v zanikanju Marijinih prikazni v Lurdu in lurških ozdravljenj. Zanikati je lahko in zato ni treba, da je kdo kak nemški zdravnik in plačan uradnik bogotajnega nemškega društva, za to zadostuje, da je kdo neolikan in zagrižen spodnještajerski nemškutar.

Kako je družinsko življenje pri Nemcih.

Zalostni glasovi prihajajo iz Nemčije. Za zakonsko zvezo in njeno nerazdružljivo trajnost, za zakonsko zvestobo, se velik del Nemcev ne zmeni več mnogo ali skoraj nič. Ločitve zakonov in divji zakoni so na Nemškem sedaj že bolj v modi kot na Francoskem. Od l. 1901 število ločenih zakonov silno narašča. V Prusiji je bilo l. 1901 4675 ločitev, t. j. 77 na 100.000 zakonov. L. 1902 pa je bilo ločitev že 10.797 ali 145 na 100.000. Tekom 11 let se je število ločitev več kot podvojilo. Največ zakonov se razruši v mestih, med „višjimi in srednjimi“ krogi, dočim je število ločitev na deželi primeroma majhno. Na deželi pride ena ločitev na 1800 zakonov, v mestih pa že na 400, v velikih mestih že na 300, v Berlinu celo na 180 zakonov. S števkami je dokazano, da se največ zakonov razruši v osmem letu; tako je od 478.000 zakonov v l. 1904. bilo l. 1912 razdruženih 17.400! Razdružil se je torej povprečno vsak 27. ali 28. zakon, v mestih vsak 18. zakon, v večjih mestih vsak 13, in v Berlinu celo vsak 10. zakon.

Največ trpijo radi zakonskih razdružitve ubogi otroci. V Nemčiji pride tako vsako leto do 10.000 otrok ob starših, in sicer v starosti 1—2 let. Skupno je sedaj v Nemčiji najmanj 120.000—130.000 otrok, kojih očetje in matere so zakonsko zvezo razdrli in ki živijo kot sirote. Poznavalci razmer pravijo, da bo v nekaj letih število teh otrok znašalo 500.000. Zalostna usoda otrok brez krščanske vzgoje!

Ogromno je tudi število divjih zakonov v Nemčiji. Nemški listi sami pišejo, da proti od te strani nemškemu narodu velika nevarnost. Vera v Boga izgubja, ž njo vredi pa izginja tudi družinska sreča. Če pa enkrat družina propada, začenja propadati tudi cel narod. To uči zgodovina.

Slovenci, Slovenke! Ne vzgledujmo se po liberalnih Nemcih, ampak čuvajmo zaklad slovenskega naroda, edinstvo v družini, svetost zakona! Z liberalnimi nauki pa povsod proč!

Politični ogled.

— Državni zbor. Ministrski predsednik grof Stürgkh je izjavil nekaterim vodilnim politikom, da sedaj ni misliti na sklicanje državnega zbora, ker bodo meseca maja zborovale delegacije, ob opem pa bodo imeli kratka zasedanja v aprilu nekateri deželni zbori. Državni zbor se bo sklical po delegacijah le tedaj, ako se vse večje stranke, tudi češke, izjavijo, da jamčijo za redno delovanje.

— Avstrija. Ker je državni zbor odgođen, vlada sedaj deluje s pomočjo paragrafa 14. Tako je sedaj ministrstvo s tem slovitim paragrafom uveljavilo nezgodno zavarovanje rudarjev. Čeravno paragraf 14. v Avstriji ni posebno priljubljen, vendar bodo rudarji gotovo veseli, ko bodo doznali, da se je s pomočjo tega pomočnika v sili uveljavil zakon, ki bo storil rudarje deležne pomoči v slučaju nezgode. Vlada si je tudi pri bosensko-hercegovskih železnicah pomagala s paragrafom 14. Protilogo o železnicah v Bosni in Hercegovini bi sicer moral sprejeti državni zbor, ker pa ta ne deluje, je izbrala vlada krajši pot. Bosna sicer dobi nove železniške zveze, a poznavaile: razmer trdijo, da bodo te zveze največ koristile — Madžarom. Z druge strani pa se tudi povdajajo, da paragraf 14. ne pomena samo državi, temveč tudi kapitalistom. Vlada potrebuje posojila v znesku 375 milijonov kron. V to svrno so se izdale zakladne nakaznice za dobo 15 let, ki se obrestujejo s 4%; in ker dobi vlada mesto vsakeh 100 K samo 95 K, je pr'sljena, najeti si 396 milijonov, v resnici pa ji ostane samo 375 milijonov. Za dobo 15 let, to je do l. 1929, bo treba vsako leto odplačevati 15. del, to je letno 26.550.000 K in vrhu tega še 4% obresti, ki znašajo za prvo leto 17.847.000 K, torej skupno za prvo leto 44.397.000 K. Za drugo leto bo treba plačati 43 milijonov, za tretje leto 42 milijonov, zadnje leto 25 milijonov. Davkoplačevalci bodo torej v 15 letih morali plačati 592 milijonov, hante pa so v resnici plačale samo 375 milijonov. Gotovo, izboren kšelt.

— Slovensko-Hrvaško. Pri občinskih volitvah v Gorici so se tudi v drugih razredih združili Italijani in Nemci proti Slovanem. Nemci so kot plačilo dobili 2 odborniška mandata. Slovenski kandidati so v vse razredih dobili izredno lepo število glasov. Slovenski liberalci bi se lahko od goriških volitev dočaj naučili. Pri nes na Stajerskem gredo pri mnogih občinskih volitvah liberalci z nemško in nemškutarsko pomočjo proti naši stranki. Liberalci snubijo nemške, nemškutarske in socialnodemokratske glasove, za profiuslugo pa pobirajo podpise za nemške šole in delajo našim narodnim nasprotnikom še razne druge usluge. Naj bi se naši slovenski liberalci vendar enkrat spametovali in če se imajo kaj pravega narodnega čuta v sebi, zavrgli zvezo z nemškutariji in Nemci. Kar je pametnih ljudi v liberalni stranki, bodo gotovo ta nasvet upoštevali, zakrknjeni liberalni grešniki pa se bodo še naprej veselili nemškega objema. — Za načelnika deželne vlade v Bosni je cesar imenoval katoliškega Hrvata dr. Mandiča. Odkar je Bosna pod oblastjo naše države, še ni bil noben bosanski domačin načelnik tamošnje deželne vlade. Dosedaj so bili pozfavarji Bosne in Hercegovine navadno nemški ali mađžarski generali in drugi velikaši, ki si pa niso znali pridobiti srca hrvaško-srbskega naroda. Srbi ki so nasprotniki katoliških Hrvatov, in Mohamedanci, sicer Mandičevega imenovanja niso posebno veseli, a upati je, da bo dr. Mandič skrbel v vsakem oziru za dobrobit in napredek svoje ožje domovine.

— Istra. Deželnozborske volitve v Istri se bodo vršile v kratkem. Boj bo hud. Italijani, ki jih bodo podpirali tudi Nemci, bodo Slovanom skušali iztrgati ptujski mandat. Prav tako pa ni izključeno, da Slovani Lahom iztrgajo nekaj mandatov. Lahi so dobili denar iz laškega kraljestva. Baje jim podpira laška vlada. Dobili so milijone. Primorski listi poročajo, da so tudi goriški Lahi dobili za tamošnje občinske volitve bogato podporo od Lahov v kraljestvu. V Avstriji vladajo lepe razmere. Iz Italije prihajajo lire, iz Berlinu pa marke, da se potlačijo državni najzvestejši slovenski narodi.